YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
22 päivänä maaliskuuta 1983 *

Asiassa 34/82,

jonka Hoge Raad der Nederlanden on saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta tulkita 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyä tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaa yleissopimusta 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan 3 artiklan mukaisesti saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa kassaatiomenettelyssä ratkaistavana olevassa asiassa

Martin Peters Bauunternehmung GmbH, saksalainen rajavastuuyhtiö, kotipaikka Aachen, Saksan liittotasavalta,

vastaan

Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging, hollantilainen yhdistys, sääntömääräinen kotipaikka Maastricht ja hallinnollinen kotipaikka Heeze, Pohjois-Brabant, Alankomaat,

ennakkoratkaisun edellä mainitun yleissopimuksen 5 artiklan johdantokappaleen ja 1 kohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti J. Mertens de Wilmars, jaostojen puheenjohtajat A. O'Keeffe ja U. Everling sekä tuomarit G. Bosco, T. Koopmans, K. Bahlmann ja Y. Galmot,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: G. F. Mancini,
kirjaaja: P. Heim,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Hoge Raad der Nederlanden on esittänyt 15.1.1982 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 21.1.1982, yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta tulkita 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyä tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaa yleissopimusta 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä edellä mainitun yleissopimuksen, jäljempänä 'yleissopimus', 5 artiklan 1 kohdan tulkinnasta.

2 Mainitut kysymykset on esitetty oikeudenkäynnin yhteydessä, jossa asianosaisina ovat hollantilainen yhdistys Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging, jäljempänä 'ZNAV', jonka sääntömääräinen kotipaikka on Maastricht ja hallinnollinen toimipaikka Heeze (Pohjois-Brabant), sekä yksi sen jäsenistä, saksalainen yritys Martin Peters Bauunternehmung GmbH, jäljempänä 'Peters', jonka kotipaikka on Aachen, Saksan liittotasavalta; asia koskee Petersin maksuvelvoitetta yhdistykselle yhdistyksen toimielinten antaman, kaikkia jäseniä sitovan sisäisen säännön mukaisesti.

3 ZNAV nosti kanteen Arrondissementsrechtbank te 's-Hertogenboschissa, joka hylkäsi Petersin esittämän oikeudenkäyntiväitteen. Mainittu tuomioistuin katsoi olevansa toimivaltainen, sillä sen mukaan riita perustuu sopimussuhteeseen ja näin ollen mainittu tuomioistuin on yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan nojalla toimivaltainen; kyseisen artiklan mukaan sitä vastaan, jolla on kotipaikka toisessa sopimusvaltiossa – tässä tapauksessa Petersiä vastaan – voidaan nostaa kanne sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä.

4 Peters haki muutosta Gerechtshof te 's-Hertogenboschissa, joka vahvisti alioikeuden päätöksen, sillä se katsoi, että ZNAV:n Petersiltä vaatiman määrän maksamista on pidettävä yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna sopimusvelvoitteena.

5 Peters haki muutosta kassaatiomenettelyssä Hoge Raad der Nederlandenissa kiistäen Gerechtshof te 's-Hertogenboschin tekemän arvion Petersin ja ZNAV:n välisen suhteen luonteesta.

6 Hoge Raad on päättänyt esittää ennen pääasian ratkaisemista yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kaksi kysymystä Brysselin yleissopimuksen tulkinnasta:

"1. Sovelletaanko yleissopimuksen 5 artiklan johdantokappaletta ja 1 kohtaa sellaisiin saataviin, joita yksityisoikeudellisella yhdistyksellä, joka on oikeushenkilö, on jäseneltään asianosaisten väliseen jäsenyyssuhteeseen perustuvan maksuvelvoitteen osalta, kun mainittu jäsenyyssuhde on syntynyt sen asianosaisen, jolta velvoitteen täyttämistä vaaditaan, liityttyä mainitun yhdistyksen jäseneksi tässä tarkoituksessa suoritetun oikeustoimen kautta?

2. Onko tältä osin merkitystä sillä, syntyvätkö kyseessä olevat velvoitteet suoraan mainitusta liittymisestä yhdistyksen jäseneksi vai johtuvatko ne liittymisestä ja yhdistyksen toimielinten tekemästä yhdestä tai useammasta päätöksestä yhdessä?"

1. Ensimmäinen kysymys

7 Yleissopimuksen 5 artiklassa määrätään tuomioistuimen erityisestä toimivallasta, joka määräytyy kantajan valinnan mukaan poiketen siitä, mitä yleissopimuksen 2 artiklan yleisessä toimivaltasäännössä määrätään.

8 Yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan "sitä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa: 1. sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä".

9 Sopimusta koskevan asian käsitettä käytetään siis perusteena kantajan käytettävissä olevan erityistä toimivaltaa koskevan säännön soveltamisalaa rajattaessa. Ottaen huomioon yleissopimuksen tavoitteet ja yleinen rakenne on tärkeää, ettei tätä käsitettä tulkita siten, että siinä viitataan ainoastaan jonkin sopimusvaltion sisäiseen oikeuteen, jotta pystyttäisiin varmistamaan se, että eri sopimusvaltioille ja asianomaisille henkilöille yleissopimuksesta johtuvat oikeudet ja velvoitteet ovat mahdollisimman samanlaisia ja yhdenmukaisia.

10 Näin ollen, ja kuten yhteisöjen tuomioistuin jo on asiassa 33/78, Somafer vastaan Saar-Ferngaas 22.11.1978 antamassaan tuomiossa (Kok. 1978, s. 2183) vastaavin perustein todennut yleissopimuksen 5 artiklan 5 kohdassa mainittujen käsitteiden "sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan toiminta" osalta, sopimusta koskevan asian käsitettä on pidettävä itsenäisenä käsitteenä, jota on yleissopimusta sovellettaessa tulkittava ensisijaisesti yleissopimuksen systematiikan ja tavoitteiden pohjalta, jotta yleissopimuksen täysi tehokkuus taattaisiin.

11 Tältä osin on korostettava, että kun 5 artiklassa määrätään tietyistä tapauksista, joissa tuomioistuimen toimivalta määräytyy kantajan valinnan mukaan, tämä johtuu tietyissä tarkoin määritetyissä tapauksissa esiintyvästä erityisen läheisestä liittymästä itse asian ja sellaisen tuomioistuimen välillä, jota voidaan pyytää käsittelemään asia, jotta oikeudenkäynti olisi tarkoituksenmukaisesti järjestetty.

12 Yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa määrätään toimivaltaiseksi sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä, koska näin halutaan taata, että sopimuksesta syntyvän sopimuspuolten välisen läheisen suhteen vuoksi kaikki sellaiset vaikeudet, jotka voivat aiheutua sopimusvelvoitteen täyttämisestä, voidaan saattaa käsiteltäviksi samaan tuomioistuimeen, joka siis on velvoitteen täyttämispaikkakunnan tuomioistuin.

13 Yhdistykseen liittymisestä syntyy osapuolten välille läheinen suhde, joka on samanlainen kuin sopimuksen osapuolten välinen suhde; velvoitteita, joihin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa, voidaan siis pitää yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina sopimusvelvoitteina.

14 Koska kansallisissa oikeusjärjestyksissä säädetään useimmiten, että yhdistykseen liittymisestä johtuvien velvoitteiden täyttämispaikkana on pidettävä yhdistyksen kotipaikkaa, yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan soveltamisesta on myös etuja käytännön kannalta: yhdistyksen kotipaikan tuomioistuin voi tavallisesti parhaiten käsittää yhdistyksen perustamiskirjaan, sääntöihin ja päätöksiin liittyvät seikat sekä ne olosuhteet, jotka liittyvät riidan syntymiseen.

15 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että yhdistyksen ja sen jäsenten väliseen jäsenyyssuhteeseen perustuvia maksuvelvoitteita on pidettävä yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina sopimusta koskevina asioina.

2. Toinen kysymys

16 Kansallinen tuomioistuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan, onko määritettäessä sitä, liittyykö jäsenellä yhdistystä kohtaan oleva velvoite sopimusta koskevaan asiaan, merkitystä sillä, syntyykö kyseessä oleva velvoite suoraan liittymisestä yhdistyksen jäseneksi vai johtuuko se liittymisestä ja yhdistyksen toimielimen tekemästä päätöksestä.

17 On katsottava, että sellainen tilanne, jossa samankaltaisten oikeusriitojen ratkaisemiseen sovelletaan useita toimivaltaperusteita, ei edistä oikeusvarmuutta eikä oikeussuojan tehokkuutta koko yhteisön alueella. Yleissopimuksen määräyksiä on siis tulkittava siten, ettei asiaa käsittelevä tuomioistuin joudu toteamaan olevansa toimivaltainen vain tiettyjen vaatimusten osalta ja joudu näin jättämään tutkimatta muut, edellisiin kuitenkin läheisesti liittyvät vaatimukset. Yleissopimuksen tavoitteiden ja tarkoituksen noudattamiseksi 5 artiklaa on lisäksi tulkittava siten, että kansallinen tuomioistuin voi itse ratkaista toimivaltaisuuskysymyksen joutumatta tutkimaan pääasiaa.

18 Näin ollen kysymykseen on vastattava, että sillä, syntyykö riidanalainen velvoite suoraan liittymisestä yhdistyksen jäseneksi vai johtuuko se liittymisestä ja yhdistyksen toimielinten tekemästä päätöksestä yhdessä, ei ole merkitystä sovellettaessa yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan määräyksiä edellä mainittua velvoitetta koskevaan riita-asiaan.

Oikeudenkäyntikulut

Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Euroopan yhteisöjen komissiolle sekä Italian ja Saksan liittotasavallan hallituksille aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Hoge Raad der Nederlandenin 15.1.1982 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

1) **Maksuvelvoite, joka perustuu yhdistyksen ja sen jäsenten väliseen jäsenyyssuhteeseen, on tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina sopimusta koskevina asioina.**

2) **Tältä osin ei ole merkitystä sillä, syntyykö kyseessä oleva velvoite suoraan liittymisestä yhdistyksen jäseneksi vai johtuuko se liittymisestä ja yhdistyksen toimielinten tekemästä yhdestä tai useammasta päätöksestä yhdessä.**

Mertens de Wilmars O'Keeffe Everling

Bosco Koopmans Bahlmann Galmot

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä maaliskuuta 1983.

P. Heim
kirjaaja

J. Mertens de Wilmars
presidentti